

Informace, dezinformace a informační etika VI

PhDr. Jiří Stodola, PhD.

Textové sdělení - knihy

- ❑ Bible – apokryfy, které předstírají autorství konkrétního apoštola
- ❑ Zlatý věk na počátku středověku – kniha velmi drahá, funkce verifikátora, tvrdé tresty za falšování
- ❑ Mandevillův cestopis (1356)
- ❑ Lentulův dopis (1474)
- ❑ Václav Hájek z Libočan – Kronika česká (16. století)
- ❑ Richard Meinertzhagen (20. století) – deníky – smyšlené vojenské úspěchy

Textové sdělení – žurnalistika

- 18.-19. století honba za senzací
- Rozvoj tzv. žluté žurnalistiky (yellow journalism) – bulvár
- The Sun – 1935 – série článků o netopýřích mužích na Měsíci
- The New York Journal – William Hearst – 1896 – smyšlená rebelie na Kubě, důvod americko-španělského konfliktu
- Jaroslav Hašek – 109 – vymýšlí zvířata pro časopis Svět zvířat
- Stephen Glass – 1998 – The New Republic – série smyšlených článků
- Jayson Blair – 2013 – The New York Times

Textové sdělení – válka

- 2. světová válka – falešné zprávy o pohybu vojsk
- Operace Bodyguard
- Cílem přesvědčit Němce, že se spojenci nevylodí v Normandii, ale jinde

Textové sdělení – internet

- ❑ Web 2.0 – snadné tvoření vlastního obsahu
- ❑ Fejkové blogy – flogy
- ❑ Falešné identity – Jiří Ovčáček, Tomáš Halík, Jiří Kájínek
- ❑ Kyberkriminalita – phishing – falešné stránky (2015 – falešné stránky prostějovského útulku pro kočky)
- ❑ Fake News

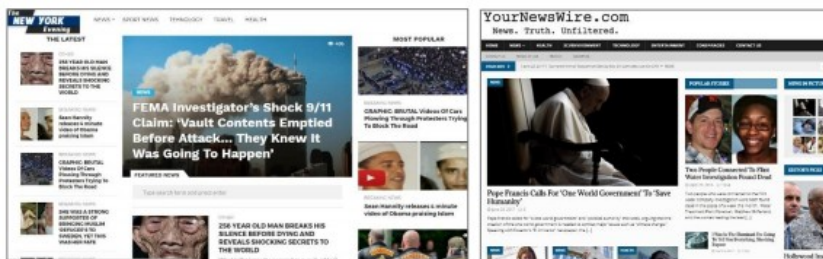

The screenshot shows a Facebook post from a page titled "Stránky". The post features a profile picture of a man with a beard and a rainbow-colored background. The text of the post reads: "Já jsem velmi pro humor. Dokonce jsem o tom napsal řadu textů." Below the text, there is a rating of 5.0 stars (5 stars) and a note that 5,6 thousand people like it. The post is categorized as "Lektor(ka)/učitel(ka)". A comment below the post says: "Toto se líbí uživateli Ignác Pospíšil a dalším (30 dalším přátelům). Falešnější než pravý Tomáš Halík." There are two "Zobrazit vše" (Show all) buttons, one in the top right and one at the bottom center of the post area.

Textové sdělení – Fake News

□ Charakteristiky

- záměrný podvod;
- neseriózní témata;
- falešné informace vzbuzující emoce;
- šíření a propagace skrz sociální sítě; napodobování designu věrohodných zpravodajských webů;
- napodobování URL věrohodných zpravodajských webů;
- po smazání webu kolují jeho falešné zprávy internetem dál.

Textové sdělení – Fake News

- Klam je snadno rozpoznatelný
 - Lidé přesto na ně klikají a sdílejí je
 - Teorie – chtějí těmto zprávám věřit
 - Ovlivňování amerických voleb – Pizzagate (H. Clintonová se setkává v pizzerii Comet Ping Pong, kde projednává obchod s dětmi)
 - Turismus s identitami – lidé se zkoušejí jiné identity
 - Social bot – programy vydávající se za běžné uživatele
- worldnewsdailyreport.com:
 - "Čínský imigrant prodával hod dogy z masa skutečných psů"
 - „Muž zabil svou ženu poté, co použila jeho zubní kartáček na čištění toaletní mísy“
 - Žena byla zadržena za trénování veverky k útoku na jejího bývalého přítele“
 - „Test DNA prokázal, že jistý pošťák má 1300 nelegitimních dětí“
 - „128 letý muž tvrdí, že je Adolf Hitler“

Internet a fejk

- Internet je nejvýznamější komunikační kanál k šíření fejku
 - anonymita
 - dostupnost
 - beztrestnost
 - těžká ověřitelnost
 - takřka nulové náklady na tvorbu a šíření informací
 - bezplatné programy a aplikace podporující tvorbu fejku
 - globální dosah za krátký čas (především díky sociálním sítím)
 - výdělečná činnost díky možnostem vkládání reklamy
 - naivita uživatelů podpořená vlastnostmi zprostředkované komunikace